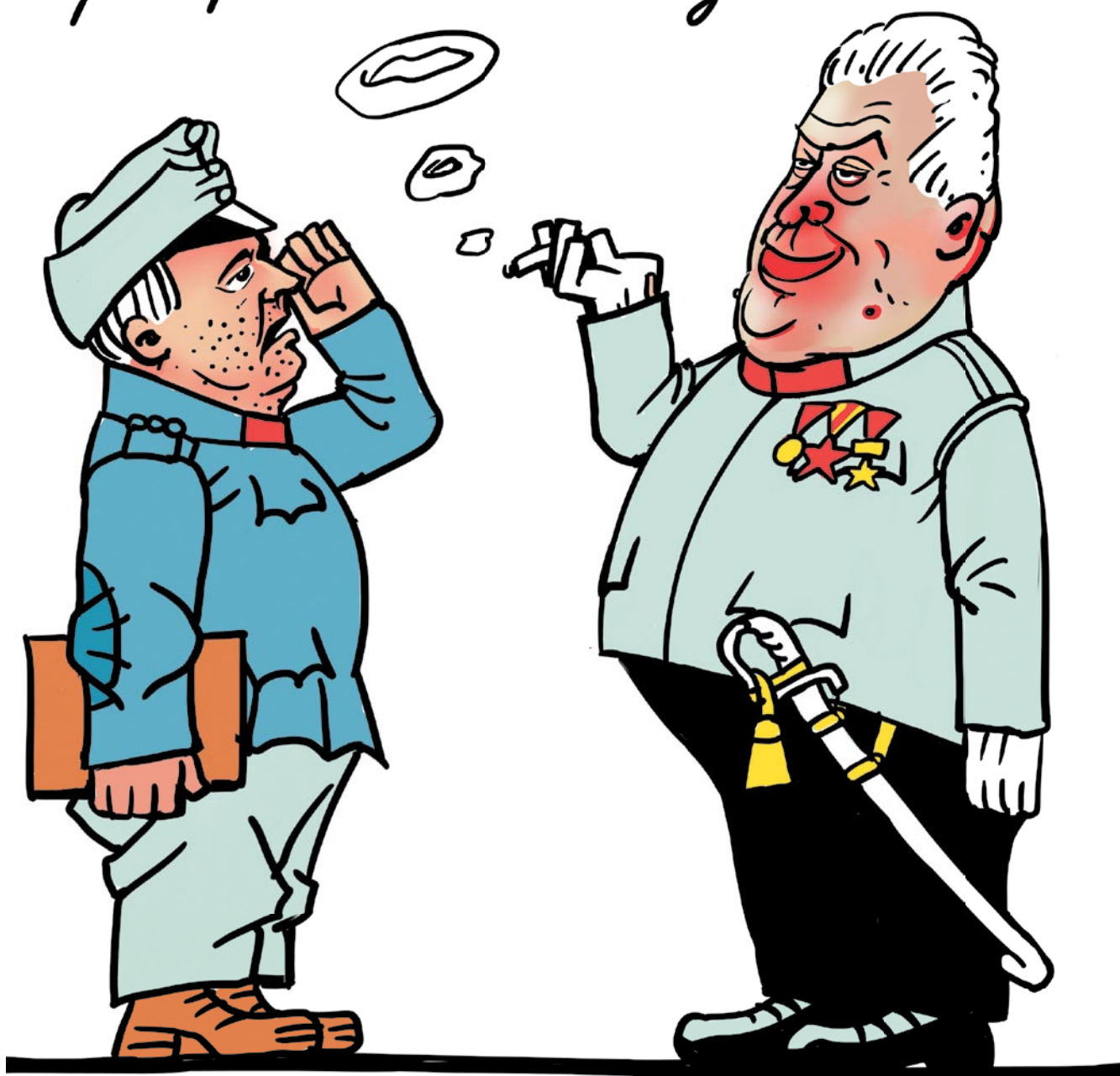

*Poslušně hlásím,
předpolí Ibrakovky obsazeno.*

obsah

6 | Život v područí mocných

ROZHOVOR | TÉMA O liberálním odkazu v dílech Haška, Kafky a Čapka, jenž inspiruje za oceánem, nutnosti vytvářet alternativy ke službám státu, neodstranitelné úřednické iracionalitě a potřebě oslavovat soukromé vlastnictví s profesorem Roderickem Longem.

Rozhovor s Roderickem Longem

10 | Pozdrav z ostrovů

ANALÝZA | TÉMA Ekonomice Evropské unie se už delší dobu nedaří. Odvěká moudrost by velela hledat možnou nápravu u sebe, místo toho se už tradičně obracíme na druhé. Mimo jiné se čím dál častěji mluví o takzvaných „daňových rájích“.

Autor Jan Průša

12 | Kdo chce kam, pomozme mu tam aneb BYOD

ANALÝZA | TÉMA BYOD je zkratkou Bring your own device. U odpůrců se lze setkat s výkladem Bring your own Danger, či dokonce Bring your own Disaster. A zaměstnanci, kteří BYOD využívají, mluví často o Bring your own Duplicity. Proč vlastně?

Autor Petr Hájek

16 | Volby a kampaně v létě

ANALÝZA | TÉMA Je spousta možností jak prožít krásné léto. Jen opravdový politický nadšenec by ale za ten správný způsob léta považoval sledování politické kampaně.

Autor Marek Buchta

20 | Paštikáři na cestách

ANALÝZA | TÉMA „Koukejte se pořádně najíst, máme na to celé odpoledne,“ burcuje Marie Škopková ve známé scéně filmu Slunce, seno, erotika na pláži své kolegyně, a hned do úst tlačí krajíc s dvoucentimetrovou vrstvou paštiny. Šťouchanec režiséra do v té době obvyklého obrazu Čechů v zahraničí byl pravdivý, ale šlo o logickou reakci spotřebitelů...

Autor Václav Rybáček

26 | Přestanou jíst Italové těstoviny? Aneb vliv krize na tradiční jídla.

ANALÝZA | TÉMA Těstoviny patří k Italům neodmyslitelně stejně jako k Čechům pivo. Podle italské Asociace sdružující výrobce těstovin a pečiva však v roce 2012 došlo k propadu konzumace těstovin v Itálii o 12 tisíc tun...

Autor Tatiana Wartuschová

CI Time

Odborný analytický měsíčník

Číslo 6

Ročník III.

Červen–Červenec 2013

Vydává

CI Consult & Research, s.r.o.

IČ: 24772461

Jungmannova 29/19,

110 00 Praha 1, Nové Město

Kontakty

Telefon: 224 054 087

www.cicar.cz, citime@cicar.cz

Redakce

Šéfredaktor

Ladislav Mrklas

Odborní konzultanti redakce

Ivan Langer, Josef Šíma

Tajemnice redakce

Petra Viktorová

Art director

Ivo Kubát (Multimedia Atelier)

Vedoucí redaktorů rubrik

Petr Sokol (evropská politika)

Marek Buchta (veřejný marketing)

Ludmila Habadová (zdravotní

a sociální politika)

Jaroslav Salivar (bezpečnost)

Luboš Jemelka (legislativa a právo)

Stálí spolupracovníci

Jan Beneš

Radovan Ďurana,

Luboš Jemelka, Jiří Kozák,

Jakub Kříž, Ondřej Mátl,

Jan Průša, Václav Rybáček,

Ladislav Tajovský

Jazyková korektura

4JAN Public Relations, s.r.o.

Fotografie

str. 2, 4–5, 12–13. 18–19,

26–27 eu.fotolia.com

str. 14–16, 22–24 čtk

Registrace MK ČR E 19998,

ISSN 1804-8099

KRÁTKÝ POPIS LÉTA

Jan Skácel

Požáry Ze čtyř stran hoří léto

Omamně kvetou akátové háje
zelená duše vína doutná na vinicích
krvácí vlčí máky v obilíPřichází tma
a po stříbrném mostě kráčí lunaSvět je jak chleba vytažený z pece
a noc ujídá

Milí čtenáři!

Po pár verších Jana Skácela už by se snad ani nemělo nic říkat či psát. Léto je zkrátka tady... A přece, ani v létě se děje politické a ekonomické nezastavují. V mnoha případech je tomu přesně naopak. Letní atmosféra zapaluje. A léto hoří opravdu nejméně ze čtyř stran. Přesvědčte se o tom v prvním letošním letním dvojčísle. Texty přispěli naši kmenoví autoři, již dostali poměrně volnou ruku. Jediné zadání bylo: LÉTO. Posuďte sami, co jim na létě připadá zajímavé a jak se s tím poprali.

Krásné léto přeji

Ivan Langer,
zakladatel společnosti
a odborný konzultant redakce

Ladislav Mrklas,
zakladatel společnosti
a šéfredaktor

P. S. Jestli se vám úvodní Skácelova báseň líbila, doporučujeme její zhudebnění Jiřím Pavlicou a Hradišťanem. Stojí opravdu za to...

Letná analýza

Leto, celozávodné dovolenky, uhorková sezóna. Na dverách ordinácií či úradov visia papieriky rôznych farieb s oznamom, do kedy sa za nimi nebude dať nič vybaviť. Človek neznalý by mohol nadobudnúť pocit, že nebyť usilovných predavačov večne otvorených večierok, ekonomika uľahne do akéhosi letného spánku.

RADOVAN ĎURANA | Autor je ekonóm a analytik Institutu ekonomických a spoločenských analýz v Bratislave (INESS)

Nie je to celkom tak. Pohľad do štvrtročných účtov HDP ukazuje, že v treťom kvartáli sa neoddychuje, ale naopak, vyťahujú sa rukávy. V českej ekonomike bol v posledných rokoch buď výkon jednotlivých štvrťrokov zoradený pekne zostupne, podľa kalendárneho poradia, alebo najvyšší bol práve tretí kvartál. A paradoxne, historicky najvyšší výkon dosiahla česká ekonomika v letných mesiacoch roku 2008.

To budú tí turisti, pomyslí si väčšina analytikov na letných záhradkách. Karlovmu mostu sa Pražáci v lete vyhýbajú, nedá sa tam otočiť. Tretina prespaní v ubytovacích zariadeniach sa

udeje v prázdninových mesiacoch. Milióny turistov prinášajú v podobe svojej spotreby drahocennú šťavu miestnej ekonomike. Zamestnávajú desaťtisíce ľudí.

Hoci ide o pravdivé tvrdenia, treba ich zasadiť do kontextu českej ekonomiky. Pre štatistika premýšľajúceho v agregátoch majú tieto pivné analýzy zanedbateľný význam. Podiel cestovného ruchu na HDP dosahuje necelé 3%. Sezónnosť je síce preň typická, ale ide o príliš malé zmeny na to, aby významne zahýbali českou produkciou. Jej tempo aj v lete určuje priemysel, obchod, a s nimi súvisiaca doprava.

Bolo by však iste povrchné uzavrieť analýzu vplyvu leta konštatovaním, že najväčší vplyv má na výskyt detských táborov. Leto, teplé mesiace, dlhý deň sa do života ekonomických agentov, či celej ekonomiky premietajú v mnohých podobách.

NEBEZPEČNÉ OBDOBIE

Leto je vlastne celkom nebezpečným ročným obdobím. A teraz nemáme na mysli len povodne, zranených motorárov a horiace senníky. Pohľad do štatistik (pomôžeme si hlavne americkými) ponúka viacero zaujímavých, nečakaných príkladov. V máji, mesiaci, ktorý

© olly - Fotolia.com

ohlasuje príchod leta, obyčajne kulminuje počet samovrážd. Bazény v záhradách rodinných domov sa stávajú významným rizikom pre malé deti. Podľa freakonómov Dubnera a Levitta je riziko utopenia malých detí 100 násobne vyššie ako riziko úmrtia postrelením. V lete sa tiež neoplatí chodiť do nemocnice. Kombinácia nastupujúcich absolventov s dovolenkujúcimi skúsenými chirurgmi zvyšuje riziko úmrtia od 8% do 34%.

Zaujímavým spôsobom vplývajú letné dovolenky na investičné trhy. Viaceré štúdie preukázali, že pred dovolenkou šéfov korporácií bývajú zverejňované pozitívne správy, zatiaľ čo s negatívnymi

správmi sa (prirodzene) čaká na ich návrat. Taký kalendár dovolení veľkých podnikov na americkej burze by mohol zarobiť veľa peňazí.

V úvode sme spomínali cestovný ruch a preto je zaujímavé sa pozrieť na vplyv vysokých letných teplôt na príjmy tohto sektora. V našich krajinách je relevantných informácií pomenej, ale napríklad v Arizone to majú spočítané úplne presne. V prípade obrovskej vodnej nádrže Powell, ktorá je tiež zdrojom vody pre veľkú rekreačnú oblasť, platí, že každým percentom poklesu hladiny vplyvom vysokého výparu klesne počet turistov o 5%. Vysoké teploty tiež skracujú dĺžku

pobytu na golfových ihriskách, čo sa znižuje na výnosnosti týchto investícií. Úmrtnosť v súvislosti s horúčavami stúpa o 6% na každý dodatočný fahrenheitov stupeň indexu tepla (tzv. „real feel“).

NÁSTUP DO ŠTÁTNEHO VZDELÁVACIEHO SYSTÉMU

Pred veľkým teplom sa však dá ujsť, prípadne schlaadiť, ťažko sa však uteká pred vlastným osudom. Deti narodené v letných mesiacoch majú 2,5 až 3,5 väčšiu šancu, že budú svojimi učiteľmi považované za výsledkovo podpriemerné vo veku 7 rokov. Aj keď, v tomto prípade je skôr ako dátum narodenia na vine štátny vzdelávací systém, ktorý zoraďuje deti do rovného šíku bez ohľadu na to,

MIERA NEZAMESTNANOSTI V LETE KLESÁ

V posledných troch rokoch dokonca v lete zlacneli aj pohonné hmoty. Leto znamená menej nákladov na sledovanie nových regulačných zásahov, keďže prázdninujú aj poslanci. Leto je zdrojom pozitívnej energie, ktorú si nenechajte vziať negatívnymi ekonomickými štatistikami.

že v 1. triede môže byť medzi dvomi spolužiakmi narodenými v septembri a auguste až 15% rozdiel v dĺžke života a teda aj v dobe získavania skúseností, znalostí a zručností.

Dosť bolo negatív, leto je predsa obdobím hojnosti, čerstvého lokálneho ovocia a oddychu stráveného s rodinou. Miera nezamestnanosti v lete klesá. V posledných troch rokoch dokonca v lete zlacneli aj pohonné hmoty. Leto znamená menej nákladov na sledovanie nových regulačných zásahov, keďže prázdninujú aj poslanci. Leto je zdrojom pozitívnej energie, ktorú si nenechajte vziať negatívnymi ekonomickými štatistikami.

Život v područí mocných

O liberálním odkazu v dílech Haška, Kafky a Čapka, jenž inspiruje za oceánem, nutnosti vytvářet alternativy ke službám státu, neodstranitelné úřednické iracionalitě a potřebě oslavovat soukromé vlastnictví s profesorem Roderickem Longem.

JOSEF ŠÍMA | Vedl rozhovor

Jste filozofem, politickým teoretikem a velkým obhájcem trhů. V poslední době se Váš zájem ale trochu nečekaně obrátil k českým autorům Čapkovi, Kafkovi a Haškovi. Proč?

Řekněme nejprve, že bez ohledu na politický rozměr jejich díla jsou to výborní spisovatelé, obzvláště Čapek. Jejich díla ale navíc obsahují řadu liberálních témat. Jistě není pravda, že by byli nějakými vášnivými zastánci trhů či libertariány v rothbardovském smyslu; Hašek byl dokonce po nějakou dobu sovětským komisařem. Čapek byl ale zarytým kritikem totalitářských tendencí pravice i levice a odpůrcem militarismu. Kafka i Hašek zase napsali jedny z nejlepších satir byrokracie vůbec. Haškovy knihy *Dobrý voják Švejk* a *Dějiny strany mírného pokroku v mezích zákona* jsou též brilantními satirami militarismu a volební politiky.

VELKÉ MYŠLENKY V ROMÁNOVÉ PODOBĚ

Ve svých pracích prokazujete velmi široký záběr a spojujete politickou filozofii s ekonomikou a politickou vědou a věnujete se odkazu takových velkých autorů, jakými byli např. Frédéric Bastiat, Ayn Randová nebo Murray Rothbard. Nedávno jste vystoupil s tím, že čeští spisovatelé, o kterých jsme právě hovořili, přicházejí s obdobnými myšlenkami, o kterých psali ve svých filozofických či ekonomických dílech právě Bastiat, Randová a Rothbard. V čem spočívá ona podobnost?

JAK **KAFKA**, TAK **HAŠEK**

jsou mistry zobrazení úřednické iracionality a nezájmu stejně jako nespolehlivosti informací produkovaných mocenskými strukturami.

Jednou z hlavních myšlenek Frédérica Bastiata je vysvětlení toho, že svobodné podnikání má přirozenou tendenci rozšiřovat sféru toho, co je zdarma (v tom smyslu, že za to není nutné platit), zatímco vládní zásahy působí opačně. Nejlepší ukázkou tohoto dopadu vládních zásahů je jeho slavná *Petice výrobců víncí*, jež požaduje absurdní státní zásah, zákon prikazující zatemnění všech oken, aby došlo k zamezení neférové konkurence Slunce ničící toto odvětví. V Čapkově povídce *O pěti chlebích* si pekař stěžuje na to, že Ježíšův zázrak, kdy Ježíš z ničeho vytvoří bochníky chleba, představuje neférovou konkurenci. Čapek nabízí velmi podobné argumenty jako Bastiat. Podobně si na Bastiata, ale též na knihu Ayn Randové *Anthem*, vzpomeneme při čtení Čapkova *Trestu Prométheova*, v němž je dárci ohně lidstvu z řecké mytologie vyčíněno, že přerušil tradici, vytvořil nebezpečný produkt a dal jej k dispozici obyčejným lidem, namísto aby jej svěřil výlučně státu.

Jelikož Randová vyzdvihovala to, čemu se (mylně) říká „sobectví“, lidé se domnívají, že obhajovala, aby lidé obětovali zájmy druhých kvůli zájmům vlastním či aby kvůli zájmu jedince byly obětovány zájmy skupiny. Hlavní myšlenkou Ayn Randové však bylo to, že lidské zájmy, správně chápané, jsou ve vzájemné shodě a harmonii a nevyžadují oběť nikoho vůči nikomu. Správně si uvědomovala, že kolektivistické doktríny hlásající nutnost obětovat zájmy jedince zájmům skupiny vždy budou využity k ospravedlnění moci režimů, jež budou tvrdit, že hovoří za tuto skupinu.

Čapek výtečně odsoudil kolektivismus ve svém románu *To várna na absolutno*, když popisuje ekonomický a společenský chaos, jenž vzniká, když je ziskový motiv nahrazen novým nástrojem vyvolávajícím kolektivistické nadšení. Zatímco produktivita prudce roste, nikdo nemá motivaci převážet výrobky z místa, kde jich je dostatek, do míst, kde se jich nedostává. Výsledkem je hlad. Argument spočívá v tom, že trhy právě skrze ziskový motiv vytvářejí společenský prospěch způsobem, jehož nelze nikdy dosáhnout pomocí plánování nebo komunismu. Čapek si též stěžuje na lidi, kteří mají „nejvřelejší vztah k lidstvu jako takovému, ale nikoli k jednotlivému člověku“. To jsou slova velmi podobná otázce Ayn Randové: „Proč je tomu tak, že lidé, kteří se nejvíce obávají o lidstvo, mají jen minimální starost o jakoukoli skutečnou lidskou bytost?“ Čapkova kniha obdobně zachycuje kolektivistické nadšení vedoucí k hyperinflaci a válce. Čapek to napsal v roce 1921 a možná tušil, co nás čeká.

Jak Randová, tak Rothbard byli ostrými kritiky teorií vysvětlujících lidské jednání pomocí „instinktů“ a snižujících význam rozumu. Čapek argumentuje obdobně – instinkt připravuje člověka pouze na situace, na něž je již adaptován, takže kdyby nás poháněly pouze instinkty, nebyli bychom schopni se naučit, jak se zachovat v nových situacích. Instinkty, říká Čapek, jsou jako kola vlaku, jsou dobré pro existující koleje, ale nehodí se ke stavbě nových. Argumentuje v rothbardovském duchu, když tvrdí,

že jednání, které by bylo odsouzeno jako vydírání, bylo-li by vykonáno jednotlivcem, se náhle označuje za běžnou diplomacii, pakliže je praktikováno vládou. A též tvrdí, že na svátek práce bychom měli oslavovat soukromé vlastnictví, tj. cíl, nikoli práci, která je pouze prostředkem k jeho dosažení.

Jaké myšlenky vás zaujaly u Kafky a Haška?

Jednou z nejzásadnějších Rothbardových myšlenek je poznatek, že jelikož počet lidí v područí vlády je větší než počet vládnoucích, moc vlády v konečném důsledku spočívá na souhlasu ovládaných. Z toho zaprvé plyne to, že vláda není ve skutečnosti odpovědná za společenský řád, o němž tvrdí, že ho vytváří, a proto je v konečném důsledku zbytečná; a zadruhé z toho plyne, že masová občanská neposlušnost vládu může svrhnout. A celou rakouskou tradicí se samozřejmě line myšlenka, kterou lidé znají především od F. A. Hayeka, jež vysvětluje nemožnost vlády získat smysluplné informace nutné pro řízení ekonomiky. K této myšlence se postupně přesunul ve svých textech i Kafka. Úřední moc je nejprve zobrazována jako hrůzostrašná a všudypřítomná, ale v pozdějších dílech se vládci stávají prchavějšími a je naznačováno, že vlastně ani neexistují. V povídkách *Na stavbě čínské zdi* a ještě zřetelněji v *Odmítnutí* najdeme myšlenku, že režim je držen pohromadě nikoli mocí vládců, ale vírou lidí v tuto moc, zatímco údajný Císař je buď mrtvý, nebo irelevantní.

Haškovy krátké povídky nabízejí satiru ohledně způsobů, kdy zákonodárci a úředníci ve své nevyhnutelné neznalosti nejsou schopni vidět, jaké zvrácené motivace jejich regulace vytvářejí. V jedné povídce, *Stávka zločinců*, Hašek píše o tom, jak vláda potřebuje vytvářet zločin, aby zachovala poptávku po službách, jež sama nabízí. Jak Kafka, tak Hašek jsou mistry zobrazení úřednické iracionality a nezájmu stejně jako nespolehlivosti informací produkovaných mocenskými strukturami. Haškův nejslavnější výtvar, voják Švejk, však není pasivní obětí jako postavy v Kafkově. Namísto toho přivádí k šílenství své nadřízené, když s úsměvem předstírá, že nerozumí rozkazům – podobně jako Češi v roce 1968, když záměrně měnili směrové tabule a komplikovali orientaci okupační armádě. Kdyby více lidí jednalo jako Švejk, společnosti by nebylo možné vládnout.

CO UMÍ STÁT, UMÍ I TRHY, A LÉPE!

Aktivně se účastníte klíčové debaty o podstatě státní moci, jež je spojena s publikováním slavné knihy harvardského profesora Roberta Nozicka *Anarchie*,

stát a utopie a následnými pracemi Davida Friedmana, nobelisty Jamese Buchanana, Murrayho Rothbarda a dalších.

Jedná se pouze o zajímavou akademickou debatu, nebo vidíte její praktický význam pro politické debaty dneška.

Mnozí zastánci trhů říkají: „Lišíme se sice v tom, co by měl přesně stát dělat, ale víme všichni, že dnes toho dělá příliš. Bylo by nepraktické se teď hádat o detailech, spojme síly, snižme moc státu, pak uvidíme, jak daleko zajdeme.“ Já s tímto argumentem nesouhlasím. Musíme se zamýšlet nad tím, jak odstranit neblahé působení státu ve všech oblastech, protože jednotlivé odnože státní moci se vzájemně podporují. Nehovořím zde o nějaké násilné revoluci, ale o tom, že je třeba budovat alternativy založené na dobrovolnosti, nikoli donucení, a ukázat lidem, že služby, o něž stojí, jim dokáže dodat i někdo jiný než stát.

Zjevně se domníváte, že dobrovolnost a z ní plynoucí trhy nám dokáží poskytnout vše užitečné, co dnes pohříchu v horší kvalitě nabízí stát. Tento ideál úplné tržní společnosti jedni nazývají „tržním anarchismem“ či „anarchokapitalismem“, jiní naopak hovoří o „dobrovolném socialismu“. Dává vůbec nějaký smysl mít pro jednu věc tak odlišná jména přicházející z nesmiřitelných doktrín, kapitalismu na straně jedné a socialismu na straně druhé?

Termíny „kapitalismus“ a „socialismus“ mají mnoho významů. Pro některé lidi „kapitalismus“ znamená svobodné trhy, zatímco „socialismus“ je charakterizován státním vlastnictvím a plánováním; v tomto smyslu jsem pro kapitalismus a proti socialismu. Pro jiné ale „kapitalismus“ představuje dominanci zájmů velkých firem, jež je dle mnohých přirozeným výsledkem

fungování neomezených trhů, zatímco „socialismus“ znamená systém, v němž mají moc pracující. Já zastávám názor, že politický vliv velkých podniků je výsledkem vládních aktivit a že na skutečně svobodném trhu bychom viděli menší firmy a vyšší podíl zaměstnaneckého vlastnictví a řízení podniků. Což ze mě dělá zastávce socialismu a odpůrce kapitalismu ve stejném smyslu, v jakém mnozí radikální zastánci trhů v Americe 19. století sami sebe nazývali socialisty a byli proti kapitalismu.

Založil jste Molinariho institut. Kdo byl Molinari a v čem je dnes důležitý jeho odkaz?

Gustave de Molinari (1819–1912) byl slavný belgický ekonom a přítel Frédérica Bastiata. Stal se prvním člověkem, který vysvětlil, jakým způsobem dokáží konkurenční trhy dodávat dokonce i služby bezpečnosti, a tím dovršil argument pro existenci čistě tržní společnosti, ve které stát neposkytuje žádné služby. Molinariho institut usiluje o popularizaci této myšlenky. Molinariho texty byly přeloženy do řady jazyků a inspirovaly myslitele na celém světě.

Vášim dalším projektem je portál praxeology.net. O co se jedná?

Praxeologie je studiem těch faktů o lidském jednání, které nejsou empirickými generalizacemi, nýbrž se jedná o apriorní pravdy. Pro Ludwiga von Misesa, autora průlomové knihy *Lidské jednání*, jsou právě tyto pravdy základem ekonomie. Autory tzv. rakouské školy – ke které dále patří např. F. A. Hayek nebo Murray Rothbard – odlišuje od autorů hlavního proudu právě to, že autoři hlavního proudu popírají, že by takovéto pravdy existovaly. Ve svých textech jsem ukázal, že Misesův argument je správný a filozoficky obhajitelný a navíc že etický přístup starých řeckých filozofů je obdobnou aplikací praxeologických pravd a je obdobně obhajitelný.

RODERICK T. LONG

- profesor filozofie na Auburn University ve Spojených státech, studoval na Harvardu a na Cornell University,
- je autorem desítek článků a knih z oblasti antické filozofie, filozofie společenských věd, etiky, sociální a politické filozofie,
- založil portál Praxeology.net a Molinariho Institut,
- působí jako editor časopisu *The Industrial Radical* a časopisu *The Journal of Ayn Rand Studies*,
- v roce 2010 vystoupil na půdě vysoké školy CEVRO Institut v rámci přednáškové řady CEVRO Institut Academic Forum.

Pozdrav z ostrovů

Ekonomice Evropské unie se už delší dobu nedaří. Odvěká moudrost by velela hledat možnou nápravu u sebe, místo toho se už tradičně obracíme na druhé. Mimo jiné se čím dál častěji mluví o takzvaných „daňových rájích“.

JAN PRŮŠA | Autor je ekonom, působí na Institutu ekonomických studií Fakulty sociálních věd UK

Přítom termín sám je celkem zavádějící, správnější překlad anglického „tax havens“ by zněl spíše „daňové útočiště“. To by lépe popisovalo skutečnost, že firmy v těchto nenápadných zákoutích světa hledají bezpečí před rozpínajícím státem a těmi politiky, jejichž jedinou touhou je přílišně zdaňovat cizí úspěch.

Podnikatelé přitom nejsou jediní, kteří do exotických destinací utíkají před pronásledováním a za stabilitou a jistotou poklidného fungování. Když například v roce 1851 ve Francii Napoleon III. násilím rozehnal parlament a znovunastolil monarchii, musel z vlasti uprchnout sám velký spisovatel Viktor Hugo, v politickém životě zarytý republikán. Své útočiště nejprve našel na ostrově Jersey (1852–1855) a následně přesídlil na nedaleký Guernsey (1855–1870 a po-

té znovu 1872–1873). Zdá se poněkud paradoxní, že republika, kterou Hugo tehdy odhodlaně bránil, se dnes pokouší jeho někdejší útočiště likvidovat.

SOUTĚŽ A KOMPARATIVNÍ VÝHODA

Abychom pochopili význam daňových rájů, musíme si připomenout dva ekonomické principy.

Prvním z nich je soutěž, která pohání hospodářský růst. Právě vzájemné soutěžení nás vede k inovacím, ke snaze vyrábět lepší výrobky a poskytovat lepší služby. Stejně tak i státy mohou soutěžit mezi sebou o přízeň svých občanů a firem. Státní moc má v sobě přirozenou tendenci se zvětšovat, a spolu s ní i daně na zaplacení bobtnajícího státního aparátu. Pokud by neexistovala daňová konkurence ze strany rájů, daně

by nám už dávno přerostly přes hlavu. Velmi dobře to ilustruje EU, kde se daně sjednocují směrem nahoru, například pomocí různých minimálních sazeb. Pak nás nemůže překvapit, že přerozdělovacímu režimu EU jsou daňově přátelské státy trnem v oku.

Druhým principem je konkurenční výhoda ostrovních státek. S malým územím a malou populací je jasné, že tyto ekonomiky by jen těžko mohly vydělat na zemědělské nebo průmyslové výrobě. Proto se podle ekonomické logiky vydaly cestou specializace ve službách, kde mohou snadno konkurovat velkým ekonomikám – například ve špičkovém finančním sektoru ve spojení s příznivým daňovým režimem pro přilákání potřebného kapitálu. Jak ukazuje první graf, finanční služby mohou u daňových rájů představovat třetinu až polovinu jejich hospodářství (hrubého domácího produktu).

ROSTOUCÍ VÝZNAM OFC

Vzhledem k soutěžnímu principu nelze předpokládat, že by se význam daňových rájů v dohledné době povedlo omezit. V podstatě by to znamenalo omezení mezinárodních toků investic, což si dnes EU hospodářsky nemůže dovolit. Pokud se o to Evropa bude pokoušet, kapitál se jednoduše přesune jinnam. Dosud je největším správcem zahraničního kapitálu Švýcarsko s celkem 2,8 miliardy dolarů aktiv. Hned v závěsu se drží Spojené království spolu s Normanskými ostrovy (Jersey a Guernsey) s 1,8 miliardy dolarů aktiv. Tím však Evropa končí – třetí místo drží Karibik a Panama (800 milionů dolarů) a čtvrté místo patří Singapuru, který v roce 2011 překonal hranici 500 milionů a je v současnosti nejrychleji rostoucím finančním centrem světa.

Data ukazují, že daňově výhodné režimy přitahují kapitál čím dál více. Organizace spojených národů ve své nejnovější Zprávě o světových investicích (World Investment Report) uvádí, že do tzv. zámořských finančních center

(offshore financial centres – OFC) přiteklo v roce 2012 celkem téměř 80 miliard amerických dolarů zahraničního kapitálu. Bylo to o asi 10 miliard dolarů méně než v roce 2011. Toto obrovské číslo však představuje přibližně šest procent všech přeshraničních toků investic. Přitom ještě v 90. letech minulého století podíl fluktoval mezi 1–2 procenty. Hranice 20 miliard dolarů byla překonána v roce 2000 a hranice 60 miliard teprve v roce 2007.

Obdobnou situaci ukazuje i druhý graf pro tři vybrané destinace – Britské panenské ostrovy, Kajmanské ostrovy a Gibraltar. U všech tří zemí se příliv kapitálu za posledních dvacet let řádově zdesetinásobil. Zdá se tak, že celosvětová finanční krize vyostřila souboj mezi produktivním firemním a neproduktivním státním sektorem. Mnoho firem bojuje o svou ziskovost a je velký rozdíl, pokud na daních platí 50, 20, nebo dokonce pouhých pět procent.

OSTROVY BLÍZKÉ A VZDÁLENÉ

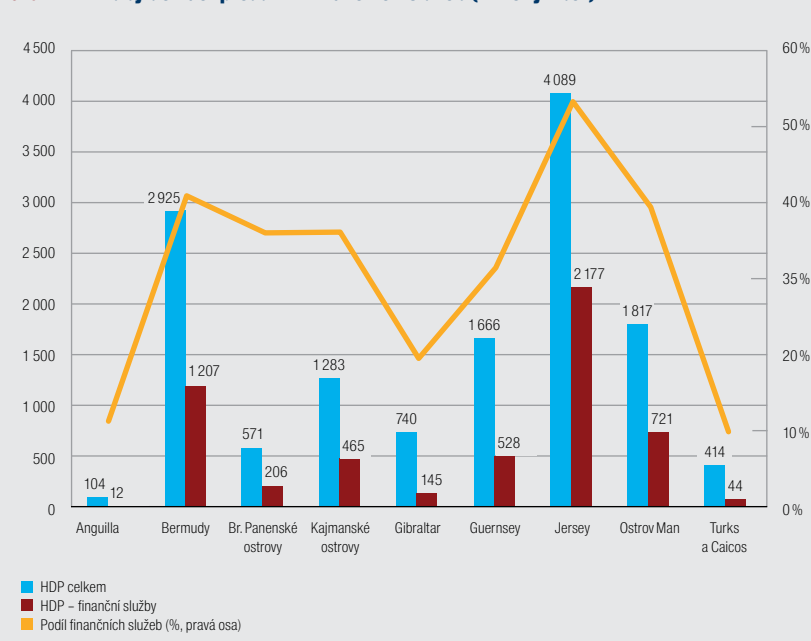
Na závěr ještě jednou připomeňme princip konkurenční výhody: Stejně jako finanční služby můžeme v daňových útočištích čekat špičkové služby turistické, což přímo vybízí k výletu do těchto des-

OMEZOVÁNÍ FINANČNÍCH CENTER

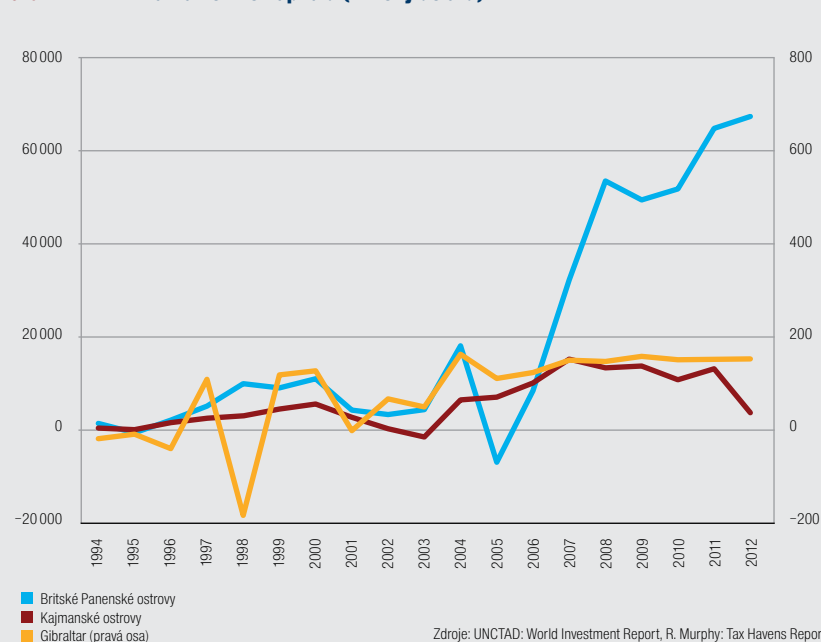
se nevyplácí. Podle odhadů se objem zahraničních aktiv spravovaných v Singapuru do roku 2016 zčtyřnásobí, zatímco ve Švýcarsku klesne o třetinu.

tinací. Ne všechny jsou přitom tak daleko, jak se zdají. Například zmíněný ostrov Jersey leží ani ne 30 kilometrů na západ od francouzského pobřeží Normandie, sousedící Guernsey pak asi 50 kilometrů. Oba byly jako součást Normanských ostrovů okupovány německou armádou bě-

Graf 1 Hrubý domácí produkt z finančních služeb (miliony liber)

Graf 2 Příliv zahraničního kapitálu (miliony dolarů)

Zdroje: UNCTAD: World Investment Report, R. Murphy: Tax Havens Report

hem II. světové války. Ostrov Man, který se nachází mezi Spojeným královstvím a Irskem, zaujme nejen fanoušky keltské kultury, ale také motorismu se svou každoroční motorkářskou Tourist Trophy, která se v různých formátech jezdí už od roku 1907.

Nutno dodat, že na těchto ostrovech se těžko budete moct spolehnout na převětivé počasí. Milovníci tepla se tak budou muset vydat na ostrovy vzdálenější – v karibském moři si lze vybrat mezi Britskými Panenskými ostrovy, ostrovy Turks a Caicos, Anguillou a dalšími.

Kdo chce kam, pomozme mu tam **aneb BYOD**

BYOD je zkratkou Bring your own device. U odpůrců se lze setkat s výkladem Bring your own Danger, či dokonce Bring your own Disaster. A zaměstnanci, kteří BYOD využívají, mluví často o Bring your own Duplicity. Proč vlastně?

PETR HÁJEK | Autor je ICT obchodník ve společnosti Telefónica, jeho specializací jsou dotační programy EU a veřejná správa

Na řadu technických zařízení, s nimiž jsme v každodenním styku, jsme si časem prostě zvykli, a to dokonce tak, že se jich nechceme vzdát, nechceme opustit určitou značku, výrobce, uživatelskou přítvornost či způsob práce. Někdy proto, že využíváme aplikace, které jiné zařízení nepodporuje nebo bychom je museli znovu kupovat, jindy proto, že dalo dost práce si zařízení osvojit. Často jde také o nadčasový design či o provázanost s dalšími zařízeními v domácnosti. Co ale dělat ve chvíli, kdy máme pro práci používat jiné zařízení, když nám zaměstnavatel nabídně například namísto smartphonu starší mobil? Určitě se zeptáme, zda bychom mohli používat vlastní.

POPLACH

První se ozvali z IT. Za léta zkušeností se správou počítačů ve firemní síti, která už šlapala jako hodinky, přichází nové úkoly a s nimi problémy. Ale s novými zařízeními přicházeli nejprve manažeři, kterým nešlo jejich požadavky tak snadno zamítnout. Jak jedni hledali důvody pro odmítnutí, druzí hledali důvody pro prosazení. Samozřejmě, ti z IT bezpečnosti měli argumentů už historicky v rukávu celou řadu.

Předně ohrožení bezpečnosti, odtud ty výkřiky Nebezpečí nebo Katastrofa. Vyšší nároky na připojení k internetu. Zvýšení počtu různých zařízení v síti, narůstající podpora nových zařízení a nové

požadavky na správu sítě. A tak to zkusili s tvrzením – používejte svá zařízení, ale nechtějte se připojovat do firemní sítě. To pak ale BYOD zůstává jen „ztracen v překladač“, kdy do práce sice nosíte vlastní zařízení, ale pro práci ho prakticky nevyužijete. Někde dosáhli toho, že z BYOD udělali CYOD, Bring změnili na Choose. To znamená, že se nebude využívat libovolné zařízení, ale pouze to, které firma pro pracovní užití podporuje. Svou logiku to má a lze to považovat i za pokrok, dokud je v souboru povolených zařízení právě ten typ, který chceme využívat. Pravděpodobnost shody se rozvojem technologií a záplavou produktů rychle zmenšuje, takže tudy cesta nevede.

Průznivci BYOD na tyto argumenty odpovídali tím, na co každá firma slyší – úsporami. Vždyť vybavení pro zaměstnance se nemusí tak rychle obměňovat, protože ti, kterým zastaralé zařízení nevyhovuje, rádi využijí vlastní, čímž firma ušetří. O vlastní zařízení se staráme lépe, než o to erární, což se na výdajích také projeví. Pracovní flexibilita a efektivita se významně zvýší. Někde argumenty zabraly více, někde méně, rozhodně většina firem již model v určité míře připouští a zaměstnanci využívají to, co je jim dovoleno.

A NAJEDNOU JE TO TADY

Ted' je BYOD všude kolem nás, meziroční nárůst v desítkách procent. Společ-

nost IDC uvádí BYOD mezi 10 klíčovými prognózami pro rok 2013, IT specialisté detailně rozebírají pro a proti. Společnost ESET prováděla loni výzkum v USA a zjistila, že více než 80% oslovených zaměstnanců pracuje s vlastními zařízeními, která si koupili a využívají je jak pro práci, tak pro osobní potřebu. Když se letos v březnu v rychlém průzkumu agentura YouGov dotazovala 2 151 Britů na využívání vlastních zařízení v práci, zjistila, že 47% z nich používá osobní smartphone, notebook nebo tablet pro pracovní účely. Tato vysoká procenta využívání BYOD ale neříkají, že se všechna zařízení na BYOD podílejí stejně. Mobilní telefony vedou, již delší dobu využívají zaměstnanci vlastní mobily i pro služební volání a pro vzdálený přístup k firemní síti, typicky na mailový server. S notebooky a tablety to již tak snadné není, což vychází z povahy těchto přístrojů, jejich HW a SW vybavení i typu práce. Ne všechny obory jsou pro BYOD vhodné.

HURÁ! A KAM SE JDE?

Sotva skončila přestřelka zaměstnanců s firemním IT, přichází čas na další otázku, která zůstala v pozadí. Chceme opravdu úplný BYOD? To, že máme jeden mobilní telefon pro služební i soukromé hovory, je již běžný standard, tam BYOD chápeme. Jak ale uplatnit BYOD na notebook? Znamená to, že bychom se opravdu vzdali firemního počítače a využívali pouze vlastní? I když na tom byla postavena počáteční argumentace o úsporách, naprostá většina zaměstnanců má stále dvě zařízení. Pracovní počítač využívají méně, ale přece – pro připojení do vybraných aplikací a interních systémů, ať již z důvodu konfigurace, licencí, uživatelského pohodlí, interních předpisů či bezpečnostních omezení. Odtud tedy ta zmiňovaná Duplicita.

Ale to, co brzdí rozlet BYOD v podobě jednoho zařízení pro vlastní využití i pro práci, není ani tak zdvižený prst IT specialistů nebo váhavý přístup firem. Tím hlavním důvodem je obava z „velkého bratra“, kterého nechceme pustit

LÉTO, ČAS DOVOLENÝCH

cestování, setkávání. Je čas probírat řadu témat, někdo vytahuje MacBook a spouští prezentaci. „Vaše firma funguje na Applu?“ zeptá se někdo. „Kdepak, většina používá desktopy, ale já jsem na něj zvyklý, tak jsem si to u IT zařídil.“

do svého soukromí. Již jsme si zvykli na to, že zaměstnavatel může, pokud chce, monitorovat naši činnost ve firemních systémech a práci s firemními daty. Ale pokud máme stejné zařízení i pro soukromé účely, většinou nechceme, aby zaměstnavatel byl jen logoval naše soukromé aktivity, když třeba o polední přestávce obchodujeme s akciemi.

V jednom zařízení je množství osobních údajů, které považujeme za důvěrné a chceme je chránit, vedle toho je v něm řada firemních dat, které zase zaměstnavatel považuje za důvěrné a chce je chránit. Soukromé a pracovní soubory jsou ukládány vedle sebe, není například možné bez souhlasu zaměstnance vzdálené smazání obsahu zařízení, což je bezpečnostní nástroj využívaný v zájmu ochrany firemních dat při ztrátě či odcizení. A co softwarové vybavení, licence, administrátorská práva a autorská práva k vlastním dokumentům? Pokud si do svého zařízení koupíme software či stáhneme placenou aplikaci, která usnadní naši práci, musí s tím zaměstnavatel souhlasit? Můžeme očekávat, že se firma bude podílet na nákupu licence? Je čas na osvětu.

KDO S KOHO?

Hlavní slovo v dalším rozvoji BYOD již nebudou mít IT specialisté, ale právníci. Podstatnou část vyřeší firemní strategie BYOD a interní předpisy, ale i to je procesně komplikované, zvláště pokud se dotýká pracovních smluv. A tak půjde především o kompromis s vědomím, že využívání technologií není cílem, ale nástrojem k dosažení cílů.

Klidné politické léto

budiž pochváleno, nastane-li ještě někdy

Okurková sezona v české politice? Toto klišé letos zcela jistě neplatí. Ale nejen letos. Jak si ukážeme v tomto textu, v polistopadové politice byly turbulence, zvraty i vyslovené ústavní krize vrcholící v prázdninových měsících věcí zcela standardní, ba skoro samozřejmou.

Začalo to jednou z nejhlubších krizí naší moderní státnosti, tehdy tedy ještě státnosti československé. Výsledky parlamentních voleb 1992 ukázaly, že představy české a slovenské společnosti o další fázi cesty k demokracii a trhu jsou zcela odlišné. Vítězství Klausovy ODS v českých zemích a Mečiarova HZDS vytvořila situaci, z níž patrně vskutku reálným východiskem byl rozpad společného státu. Šlo o krok politováníhodný, bolestný a také silně kritizovaný, leč jediný možný – i tváří tehdy probíhajícímu nacionalistickému běsnění na území nedaleké bývalé Jugoslávie. Právě o prázdninách roku 1992 proběhla řada jednání národních politických reprezentací. Ta byla dlouhá, úporná, často i dramatická.

LADISLAV MRKLAS | Autor je politolog,
prorektor vysoké školy CEVRO Institut
a šéfredaktor CI Time

OPOSMLOUVA Č. 1

Během prvního premiérství Václava Klause (1992–96) propukaly koaliční šarvátky takřka neustále. Léto nebylo výjimkou. Přesto o další velké letní krizi můžeme hovořit až v roce 1996. Způsobily ji opět volby, tentokrát však poprvé v samostatné České republice. Faktický pat, který přinesly výsledky voleb do Poslanecké sněmovny, byl předzvěstí následujících více než 15 let. Letní měsíce 1996 se nesly ve znamení hledání východiska ze situace, kdy stávající koalice neměla většinu. Tu naopak měla opozice, jenže ta vzhledem ke své různorodosti (sociální demokraté, komunisté, Sládkovi

sněmovních voleb a naznačil, že by se ODS měla více rozkročit a neměla by znít jedním hlasem. Tento rozhovor byl vcelku oprávněně interpretován jako kritika předsedy strany a premiéra Václava Klause. Spor odstartoval vnitřní pnutí v ODS, které

o rok a pár měsíců později skončilo prvním pádem kabinetu uprostřed volebního období.

A opět nemusíme dlouho čekat na další významný politický zvrat. Stačí pouhý rok. Píše se červen 1998, volby poprvé vyhrává Zemanova ČSSD. Píše se červenec téhož

roku a světlo světa spatřuje Smlouva o vytvoření stabilního politického prostředí v ČR, tedy ona viditelná a tolik kritizovaná opoziční smlouva. ČSSD a ODS ji uzavřely 9. července. Předcházela jí jednání s dalšími politickými stranami, zejména s KDU-ČSL a Unii svobody, o vytvoření různých koaličních vládních sestav. Jednání, jež byla ze strany těchto malých partají pojata s maximalistickými požadavky.

Další letní politické krize pak propukají takřka periodicky. Stačí krátký výčet: 1999 a 2000 – státní rozpočty, 2002 – rozmišky při koaličních jednáních po volbách a následné povodně a zvyšování daní, 2004 – pád Špidlova kabinetu a nástup Grossovy vlády, 2005 – Paroubkův kabinet a Czechtek, 2006 – nekonečná jednání o vládu, kabinet Topolánek I., kotrmelce Miroslava Kalouska (vláda za podpory KSČM), 2007 – aféra Jiřího Čunka, 2008 – Berlusconiho vila, zdravotnické poplatky, 2009 – Toskáno, volby/nevolby atd.

Důležitý důvod, proč turbulence i vyložené politické krize propukají tak často právě v létě, či přímo o prázdninách, je jednoduchý – termín voleb do Poslanecké sněmovny na sklonku jara. Jejich často nejasné výsledky jsou přímo voucherem ke krizi. Ruku v ruce s tím jde druhé důležité vysvětlení – co dva roky čekají na politické strany podzimní volby. Jít do nich v bojové náladě, v atmosféře, kde „o něco jde“, je vždycky lepší než v poklidné a idylické době. Na tomto předpokladu vystavěla svoji kampaň prakticky každá opozice, ať už šlo o ODS (2000, 2002, 2004), ČSSD (2008, 2010, 2012) či o tzv. Čtyřkoalici (2000). Zároveň platí, že ne vždycky musí sázka na bojovou náladu vyjít, o čemž by mohl svědčit např. Stanislav Gross, jehož osobnostně-konfrontační kampaň z krajských a senátních voleb 2004 zcela selhala. Do hry nám v létě mohou vstoupit i další pravidelně se opakující volební klání – volby do Evropského parlamentu. Ty v roce 2004 vedly k pádu Vladimíra Špidly.

V létě také vrcholí přípravy nového státního rozpočtu. Jeho zásadní parametry, ale i boj o každou korunu rok co rok čerí politické vody napříč vládou, opozicí i jednotlivými stranami.

ODJEZD DOMINANTNÍHO POLITIKA

nebo přímého konkurenta na dovolenou může být cestou k velkým potížím. Svě by o tom mohl vypravovat Václav Klaus, který se během své bohaté kariéry ocitnul v obou pozicích.

republikáni) nepředstavovala reálnou alternativu. A tak se zrodila „opoziční smlouva“ číslo 1. Nepsaná, méně viditelná, ale vcelku dosti hmatatelná. Výměnou za toleranci menšinové Klausově vládě získala opoziční ČSSD významné posty v Poslanecké sněmovně (předseda, předseda rozpočtového výboru...) a v dalších veřejných kontrolních a jiných institucích (mediální rady, dozorčí rady apod.). Dohoda byla upečena v letních měsících, na začátku prázdnin pak byla stvrzena vyjádřením důvěry vládě.

Už o měsíc později propukl první opravdu viditelný spor uvnitř ODS. V rozhovoru pro MF Dnes totiž tehdejší muž č. 2 v ODS – Josef Zieleniec – kritizoval nepřesvědčivý výsledek

Volby a kampaně v létě

Je spousta možností jak prožít krásné léto. Jen opravdový politický nadšenec by ale za ten správný způsob léta považoval sledování politické kampaně.

MAREK BUCHTA | Autor je marketingový konzultant

SYSTÉM JARO – PODZIM

Od vzniku samostatné České republiky se volby konaly téměř výhradně v zavedených „bezproblémových“ termínech. Na jaře v květnu a červnu a na podzim v říjnu nebo listopadu. Na volby i jim předcházející kampaně byl dostatek času. Zima i letní prázdniny zůstávaly pro volební kampaně řadu let tabu.

„Zimní tabu“ prolomily až nedávné prezidentské volby. Poté, co byl termín prvního kola vyhlášen na 11.–12. ledna, vypukla menší panika. Kdy budou vrcholit kampaně? Jen ne o Vánocích! Možná nejpikantnějším aspektem bylo zjištění, že takzvané spoty ze zákona, vysílané Českou televizí a Českým rozhlasem, bylo potřeba začít vysílat přímo v průběhu svátků. ČT se ožehavému tématu pokusila vyhnout alespoň tím, že je vysílala na méně sledovaném kanálu ČT24 a teprve od 2. ledna na hlavní stanici ČT1. Nutno podotknout, že obavy se ukázaly jako víceméně neopodstatněné. Kampaně proběhly bez větších problémů.

Nejbližší „letnímu“ průběhu měly v nedávné historii plánované, ale posléze neuskutečněné předčasné parlamentní volby v roce 2009. Volby se sice měly konat až 9.–10. října, ale pouhých pět týdnů na „poprázdnninovou“ kampaň se většině stran zdálo za tehdejších okolností málo. A tak jsme mohli za-

znamenanat turné „Léto s Topolem“, včetně házení kamenů na lídra ODS na koupališti v Hustopečích u Brna. Z billboardů na nás pokukovali tu spoře oblečení pánové z ODS, tu dámy z Věcí veřejných.

I prezidentské volby měly ale svůj „letní aspekt“. Prováděcí zákon, který upravil způsob vedení kampaně, byl schválen až na začátku léta 2012. Většině nestranických kandidátů, kteří stáli před nutností nasbírat 50 000 podpisů, tak nezbylo než zahájit kampaň a poslat svoje týmy do rozpálených ulic. Vidět byli zejména Miloš Zeman, Jan Fischer nebo později vyřazený Vladimír Dlouhý se svým „Dlouhým během“.

HORKÉ NĚMECKÉ LÉTO

S obdobnou situací mají bohaté zkušenosti v sousedním Německu. V roce 2005 došlo sice za zcela jiných okolností, ale

v podobném termínu k pádu vlády kancléře Gerharda Schrödera. Předčasné volby byly vyhlášeny na 18. září 2005. Stranám nezbylo nic jiného, než urychleně zorganizovat letní kampaň. Do zářijového termínu se posléze dostaly volby v roce 2009 a také ty aktuální v letošním roce. Ty jsou navíc ještě doplněny zemskými volbami v Hesensku ve stejném termínu a ještě o týden dříve v Bavorsku. Jaké aktivity si německé strany připravily pro letní měsíce?

V rozdílných pozicích se nacházejí dvě hlavní německé politické síly. CDU až překvapivě těžší ze slušného výkonu německého hospodářství a z popularity kancléřky Merkelové. Preference jsou vysoké a strana se tak logicky snaží zejména nic nezkat. Kampaň byla odstartována 25. června zveřejněním volebního programu. Sestavování takového dokumentu je pro stranu, která má ambice přilákat až 40 % voličů, hotovou alchymii. Je potřeba dostatečně pochválit vlastní dosavadní činnost, přisypat řadu vzletných frází, přioslavit trochu rétoriky vůči fiskálně nezodpovědným evropským státům i dosladit populistickými sliby pro vlastní cílové skupiny. Z dalších aktivit rozjíždí CDU již několikrát osvědčený tým dobrovolníků teAM Deutschland a znovu obnovuje zdánlivě seriózní portál pro negativní volební informace Volební fakta (www.wahlfakten.de).

SPD naopak nedokázala vytěžit z opoziční role tolik, kolik si asi představovala. Markantní je zejména rozdíl mezi popularitou Merkelové a kandidáta SPD na kancléře Peera Steinbrücka. Strana se rozhodla pro model, kdy volební lídr není současně šéfem strany, a jejich situace je varováním pro kohokoli, kdo by u nás v podobném aranžmá uvažoval. Když není jasný šéf, tak to prostě skřípe. Kampaň SPD postrádá silné mobilizační téma, a tak se chytá doslova každého stébla. V poslední době třeba amerického špionážního skandálu a údajné role Merklové v něm. Již od začátku května vyrazil na túru Dialog-Box, zajímavá věžovitá konstrukce s prostorem pro setkávání s občany. Negativní informace soustředí SPD v moderní blogové formě na stránce „Černo-žlutý blog“ (www.schwarzgelblog.de). Tradičně zajímavá je možnost přispět straně na volební billboard s tím, že si sami vyberete termín, motiv i přesné umístění. Novinkou je z amerických kampaní převzatá možnost zapojit se do kampaň „ode dveří ke dveřím“ (Door to Door, německy tedy Tür zu Tür Wahlkampf).

Koaliční FDP hrozí i pád pod hranici pěti procent. Liberálové ale spoléhají na pozdní rozhodování svých voličů. V letošních zemských volbách v Dolním Sasku jim výzkumy také dá-

valy slabou naději na dosažení pětiprocentní hranice a FDP nakonec šokovala i sama sebe finálním ziskem 9,9 % hlasů. Také FDP nemá za kandidáta na kancléře (byť v tomto případě pouze teoretického) svého předsedu, ale předsedu poslaneckého klubu Rainera Brüderleho. Ten si ale v půlce června za poněkud nejasných okolností polámal na soukromé akci několik kostí a minimálně první část kampaň tak stráví v posteli.

Stále výše hledí Zelení, kteří se budou co nejvíce snažit zapojit do kampaň podporovatele. Ambiciózním cílem je posunout stranu z pozice „výklenku“ (niche) do pozice reálné plnohodnotné alternativy vůči hlavním stranám. Naopak obhájit dobrý výsledek z roku 2009 bude mít problém levicová Die Linke. Nikam dál se nevyvíjí politika Pirátské strany, a tak alespoň s vděčností žije téma whistleblowera Edwarda Snowdena.

V Bavorsku bude v zemských volbách obhajovat fantastický výsledek z roku 2008 (10,2 %) uskupení Freie Wähler („Svobodní voliči“). Oproti předpokladům ale nevyšla snaha povýšit toto hnutí na celostátní úroveň a zklamala i snaha o vytvoření aliance s Wahlalternative 2013. Z tohoto hnutí vznikla samostatná, v médiích hojně diskutovaná strana jednoho tématu nazvaná AfD (Alternative für Deutschland). Lákavá rétorika proti Euru a proti nezodpovědným státům EU ale zatím nezískala předpokládanou voličskou odezvu. Nicméně donutila CDU alespoň verbálně korigovat svoji politiku v této oblasti.

MAJÍ SE ČESKÉ STRANY BÁT LETNÍ KAMPANĚ?

Obavy z nutnosti letní kampaň se aktuálně vynořily po pádu kabinetu Petra Nečase v červnu letošního roku. Rychlá dohoda o předčasných volbách by umožnila jejich konání již v září. Kromě řady jiných aspektů by v případě předčasných voleb byla ve hře i nutnost přípravy rychlé „letní kampaň“. Strany by se tak dostaly do obdobné situace jako ty německé v roce 2005.

Jak ukazují zkušenosti z prezidentských voleb i z Německa, technické problémy vyplývající z netradičního ter-

mínu jsou ve většině aspektů řešitelné. Potíže by ale mohly být s urgentním a transparentním zajištěním finančních prostředků a zejména s nutností efektivního a rychlého řízení vnitřních vztahů ve stranách.

Separátní problém by rychlé volby přinesly pro nová, dosud málo etablovaná uskupení. Čas na dobudování celostátní organizace by zmizel. Hnutím by zbyla jediná, riskantní strategie vyvolání rychlé protestní vlny. S využitím dnešních možností sociálních sítí to není nereálné. Průběh i důsledky takového postupu jsou však jen velmi těžko odhadnutelné

JAK UKAZUJÍ ZKUŠENOSTI

z prezidentských voleb i z Německa, technické problémy vyplývající z netradičního termínu jsou ve většině aspektů řešitelné. Potíže by ale mohly být s urgentním a transparentním zajištěním finančních prostředků a zejména s nutností efektivního a rychlého řízení vnitřních vztahů ve stranách.

Teplo v politice

Hledat politický odraz léta v politice není příliš jednoduché. Bylo by to snad možné navléct na to, jaký vliv na politiku má počasí. Občas se samozřejmě zkoumá a diskutuje vliv počasí na volební účast, ale to spočívá pouze v posuzování, zda, když je hezky, chodí volit spíše pravičáci nebo více levičáci a kdo naopak zůstane doma, když prší nebo sněží. Stejně tak projevy počasí najdeme v politické geografii, kde je například znám případ, kdy opakované hurikány vedly k přestěhování hlavního města středoamerického státu Belize z pobřeží do vnitrozemského Belmopan.

PETR SOKOL | Autor je politolog, přednáší na CEVRO Institutu, řídí CEVRO Revue a pravidelně přispívá do dalších českých médií

Vraťme se ale k tématu letního speciálu, kterým jsou projevy léta v různých oblastech, v našem případě v politice. Léto máme většinou spojené s teplým počasím a horkem. A právě teplo je jevem, který ovlivňuje chování velké části lidí například v Evropě či Severní Americe. Na obou těchto kontinentech totiž můžeme v posledních dvou třech desetiletích sledovat sílící projevy trendu, kdy se lidé stěhují ze severu na jih, zjednodušeně řečeno směrem za teplem.

SNĚHOVÍ PTÁCI

Ve Spojených státech dokonce vznikl speciální termín pro lidi, kteří opouštějí severní státy a stěhují se za sluncem na jih USA. Těmto lidem se říká „snowbirds“, což by se snad dalo překládat jako sněžní ptáci. Původně se „stěhovací“ trend projevoval zejména v sezónním stěhování, kdy lidé trávili část roku doma a přes zimu utíkali na jih. Nyní ale v USA dochází stále více k posunu, kdy na jih míří zejména důchodci natrvalo.

Proud lidí mířících za sluncem začíná mít už i politické následky. Nejvíce se o tom mluví v souvislosti s Floridou, kde je příliv „slunečních migrantů“ nejvyšší. Florida byla v politice dlouho typickým jižanským státem, který byl nejprve demokratickou baštou, protože zdejší bílé obyvatelstvo nemohlo republikánům zapomenout, že zrušili otroctví. Karta se začala otáčet až v polovině 60. let 20. století, kdy byl zvolen první republikánský guvernér od občanské války. Tehdy za-

čalo krátké období mírné převahy republikánů ve floridské politice, které odpovídalo obratu jižanských konzervativců k republikánům. Jenže v posledních letech má na floridskou politiku stále větší vliv příchod voličů z jiných států Unie a Florida také díky „snowbirds“ opustila

© fuzzbones - Fotolia.com

kolonku klasického jižanského státu a stala se specifickým příkladem přelétavého státu.

O Floridě se mluví jako o politické zmenšenině celých USA, v čemž se skutečně silně projevuje příliv důchodců hlavně z Nové Anglie. Za typického penzistu, který přišel za sluncem, se navíc často označuje ten, který přichází ze silně demokratického New Yorku. Geografický původ vnitroamerických imigrantů rozměňuje jejich celkovou

politickou charakteristiku, protože samozřejmě platí, že ti, kteří mají na to odstěhovat se na důchod k moři, mají určitou výši příjmu, která by je měla řadit spíše k republikánům, na druhou stranu často pocházejí z demokratických států na východním pobřeží USA, a to republikánskou převahu mezi nově přicházejícími Floridany oslabuje. Věková struktura této nové skupiny voličů, kteří jsou v drtivé většině starší, navíc ovlivňuje témata floridské politiky, protože pro starší lidi je třeba problém zdravotnictví výrazně palčivější.

Nemůžeme opomenout fakt, že silné skupiny lidí, kteří přicházejí za teplem, už zdaleka nejsou jen výsadou Floridy, ale objevují se i v Arizoně, v obou Karolínách či v Kalifornii.

Samostatnou kapitolou v rámci politických projevů „sluneční migrace“ napříč USA je potom několik zaznamenaných případů, kdy snowbirds volili v prezidentských nebo lokálních volbách dvakrát: jednou na jihu ve volební místnosti a k tomu poslali korespondenční hlas do svého původního státu.

17. SPOLKOVÁ ZEMĚ

S trochou nadsázky by se dalo říct, že i Evropa má svou Floridu. Také na starém kontinentu se zejména v posledních dvou desetiletích projevuje silící trend migrace za teplem. Cílem „hledáčů slunce“ jsou na starém kontinentu zejména oblasti kolem nebo blízko Středozemního moře. Nejčastěji se jedná o přímořská letoviska ve Španělsku (Andalusie, východní pobřeží Katalánska a regionu Valencie a dva ostrovní regiony – atlantické Kanárské ostrovy a středomořské Baleáry) a regiony na jihu Francie, jako je Azurové pobřeží a celá Provence.

V obou cílových zemích pochází noví obyvatelé zejména z Německa a Velké Británie. V Německu se proto dokonce mluví o největším baleárském ostrově Mallorca jako o 17. spolkové zemi. Britové zase navázali na tradiční usedlíky v andalusské oblasti, kde se po staletí vyrábí sherry, a vytvořili na jihu Španělska silné

STÁLE VÍCE LIDÍ

se na severní polokouli stěhuje za lepším počasím, protože touží žít v oblastech věčného léta. V politice se to už odráží na Floridě, která se proměnila z typicky jižanského státu ve zmenšeninu USA, nebo na baleárské Mallorce a španělském pobřeží, kde jsou v komunálních volbách stále více aktivní místní noví němečtí a britští usedlíci.

komunity, které jsou díky početnosti silně izolované od španělské společnosti.

Už před šesti lety byla první Němka zvolena do zastupitelstva jedné z obcí na Mallorce. V některých oblastech se kombinovaná německo-britská populace dostala do pozice, kdy hraje roli jazyčku na vahách mezi pravicovými lidovci a socialisty. Extrémním příkladem je případ obce San Fulgencio nedaleko Alicante ve Valencijském regionu, kde již je britských a německých usedlíků dohromady více než tradičních „domorodců.“ Politické vlivy přistěhovalectví neomezují ani fakt, že „noví“ přicházejí z jiných států a většinou si ponechávají občanství své mateřské země: legislativa Evropské unie totiž umožňuje napříč Uníí volit v komunálních a evropských volbách i těm, kteří nemají „místní“ občanství, ale jsou v místě jen přihlášení k trvalému pobytu. To samozřejmě vede k tomu, že noví usedlíci nejenom volí, ale také začínají stále častěji v lokálních volbách kandidovat. Zmíněný trend podpořilo i období skandálů s nemovitostmi v řadě španělských přímořských obcí, které rozevřely nůžky mezi politickou kulturou dvou skupin zdejšího obyvatelstva. S hospodářskou krizí se sice migrace za sluncem snížila. Například část „španělských“ Britů se vrátila domů, ale přesto zůstává aktuální otázka, kdy se asi dočkáme prvních německých či britských starostů v Andalusii nebo na Mallorce?

Paštikáři na cestách

„Koukejte se pořádně najíst, máme na to celé odpoledne,“ burcuje Marie Škopková ve známé scéně filmu Slunce, seno, erotika na pláži své kolegy, a hned do úst tlačí krajíc s dvoucentimetrovou vrstvou paštiky. Šťouchanec režiséra do v té době obvyklého obrazu Čechů v zahraničí byl pravdivý, ale šlo o logickou reakci spotřebitelů. Nižší ekonomická úroveň a hluboce podhodnocená měna donutily Čechy v zahraničí k askezi, „za ty peníze“.

© goodluz - Fotolia.com

VÁCLAV RYBÁČEK | Autor je ekonom, působí v Českém statistickém úřadě a na Vysoké škole ekonomické

Z pohledu hospodářského politika lačnického po co nejvyšším HDP však šlo vlastně o ideální situaci. Prostředky rezidentů získané produktivní činností vesměs v domácí ekonomice se opět „doma“ vracely do oběhu poptávkou na domácím trhu finálních statků, byť poté zkonsumovaných během pobytu v zahraničí. Dovezená spotřeba rezidentů tak byla více méně tvořena službami, které poskytli nerezidenti „paštikářům“ na jejich cestách. České HDP bylo tímto chováním pozitivně ovlivněno.

Postupem času se však konzumace zásob paštik, zavařenin, domácích řízků, různých polotovarů a tvrdnouceho chleba během zahraniční dovolené pomalu stávaly minulostí. Zvýšila se ekonomická úroveň ekonomiky, vzrostly reálné příjmy, v neposlední řadě posílila domácí měna, a to vše situaci Čechů na dovolené postupně vylepšovalo. Dnes je tak terčem reptání Čechů hlavně cena pív, na niž je národ pivařů obzvláště citlivý. Obecná cenová hladina ale již nikde není nestravitelným šokem. A solventní česká klientela přiměla koneckonců nejednoho obchodníka pojmout pár českých slovíček a zjistit si hlavní město.

STARÉ ZVYKY OŽÍVAJÍ

Nejistá současnost ale staré zvyky oživuje. Zahraniční dovolená platí za luxusnější statek, který si však lidé rádi jednou

ročně dopřejí krize nekriže. Ale šetřit se přeci jen snaží, a na čem jiném než na jídle? Dovozy potravin na zahraniční dovolenou dle Asociace českých cestovních kancelářů opět rostou. Dobrá zpráva pro blokově smýšlející domácí hospodářské politiky, horší pro ty zahraniční, spoléhající se na pozitivní efekt cestovního ruchu na domácí výrobu a zaměstnanost. Zřejmě vlivem krizí vynucené opatrnosti Češi opět více směřují „all-inclusive“ za dovolenou v zařízeních umožňujících vlastní vaření, „mobilheimech“ či karavanech.

Logické reakci nahrává i vstup Chorvatska do EU. Přímořská země je dlouhodobě jasně nejoblíbenější destinace českých dovolenkářů a se vstupem Chorvatů do EU se vytratilo

činily v loňském roce podle údajů platební bilance přes 84 miliard a po poklesu na konci minulého desetiletí obnovily růst. Z teritoriálního hlediska bylo v loňském roce delších cest českých občanů vykonáno nejvíce do Chorvatska, plných 18%. Za Chorvatskem jsou společně Slovensko a Itálie se 13 procenty. Již se značným odstupem je Řecko (7) a Rakousko s Egyptem (6), který však zřejmě svoji pozici v následujících letech neobhájí vzhledem k výbušné domácí politické situaci.

DOVOLENÁ V RUKOU CENTRÁLNÍ BANKY

Se spotřebním chováním Čechů v oblasti turismu může dále zamávat kurzová politika ČNB. Centrální banka ve snaze na-

© Butch - Fotolia.com

omezení na dovoz potravin, které v Chorvatsku doposud činilo 10 kilogramů na osobu. A jelikož jen loni vycestovalo do Chorvatska přes 800 tisíc občanů ČR, kteří zde stráví minimálně týden, nemusí se s touto změnou ve spotřebním chování jednat o zcela nezanedbatelný efekt. V podstatě jde o přirozenou reakci na nejistou ekonomickou situaci.

Dle posledních dat Češi nejčastěji vyrazí na dovolenou do zahraničí vlastním dopravním prostředkem, s cestovní kanceláří a na týden. A ve kterých zemích Češi nejvíce utráčí? Výdaje Čechů na cestovní ruch, zahraniční turismus,

plnit svůj vlastní cíl pokukuje po kurzových intervencích a snaze trochu té inflace dovézt, když domácí ekonomika se zdráhá k plnění inflačního cíle přispět. Případné výraznější oslabení

kurzu, ať už vlivem slovních či skutečných intervencí, se na cenách zahraničních cest a kupní síle Čechů v zahraničí samozřejmě odrazí. Vzhledem k nejistotám v oblasti reálné ekonomiky a výši kurzu tak není od věci si zahraniční dovolenou letos dopřát a užít.

A pokud to příští rok ekonomická realita nedovolí, rozbít stan v některém z tuzemských kempů a zjistit, že „vypnout“ se dá kdekoli.

ZŘEJMĚ VLIVEM KRIZÍ

vynucené opatrnosti Češi opět více směřují „all-inclusive“ za dovolenou v zařízeních umožňujících vlastní vaření, „mobilheimech“ či karavanech.

Bouře v neziskovkách?

Tak jako letní bouřka krásně pročistí vzduch, který dýcháme, pročistí i nový institut veřejné prospěšnosti prostředí mezi „neziskovými“ organizacemi v České republice?

MICHAL BARBOŘÍK | Autor je spolupracovníkem Centra bezpečnostních studií vysoké školy CEVRO Institut

Nový občanský zákoník (zákon č. 89/2012 Sb., dále jen „NOZ“), který by měl nabýt účinnosti 1. ledna 2014 (nad tímto datem se však vznáší stále více otazníků), přináší řadu podstatných změn do právní úpravy právnických osob (dále jen „PO“) soukromého práva. Týká se to i dnešních občanských sdružení, obecně prospěšných společností, nadací, nadačních fondů, ale i církví a náboženských společností a evidovaných PO církví a náboženských společností, které jsou dnes na základě své právní formy považovány za „nestátní neziskové organizace“.

SPOLKY MÍSTO OBČANSKÝCH SDRUŽENÍ

Místo občanských sdružení upravuje NOZ spolky (přitom rozdíl není pouze v názvu), nadace a nadační fondy do stávají nový obsah, ruší se zákon

o obecně prospěšných společnostech (stávající o.p.s. ale budou moci pokračovat i nadále), jako zcela nová právní forma budou moci vznikat ústavy. V zákonem stanovených případech bude moci docházet ke změnám právní formy PO. Zcela nově by měla být upravena oblast veřejných rejstříků (vládní návrh zákona o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob projednává aktuálně Poslanecká sněmovna), nově by měl vzniknout i veřejný rejstřík spolků, kdy tuto agendu by navíc již nevedlo Ministerstvo vnitra, ale rejstříkové soudy.

Velké rozčerení stojatých vod českých neziskových organizací pak přináší institut veřejné prospěšnosti a status veřejné prospěšnosti. NOZ upravuje veřejnou prospěšnost v §§ 146–150. Stano- ví, že veřejně prospěšnou je PO, jejímž posláním je přispívat v souladu se zakla-

datelským právním jednáním vlastní činností k dosahování obecného blaha, pokud na rozhodování PO mají podstatný vliv jen bezúhonné osoby, pokud naby- la majetek z poctivých zdrojů a pokud hospodárně využívá své jmění k veřejně prospěšnému účelu.

ROZHODOVAT MÁ OBSAH, NIKOLI FORMA

Podstatou navrhovaných změn v oblasti veřejné prospěšnosti je snaha opustit přístup, kdy PO vykonávající veřejné prospěšné aktivity jsou posuzovány zcela nelogicky a nesprávně pouze podle své právní formy. Místo toho se zavádí přístup obvyklý i v jiných evropských zemích, kdy rozhodující není právní forma, ale obsah, tj. jaké činnosti PO vykonávají a jak využívají své prostředky.

Právo používat ve svém názvu, že je veřejně prospěšná, bude mít jen ta PO,

kteřá bude mít zapsán ve veřejném rejstříku status veřejné prospěšnosti. Ten ji bude moci být zapsán (jedná se ze strany PO o právo, nikoli povinnost) pouze v případě, že splní podmínky stanovené zákonem o statusu veřejné prospěšnosti (dále jen „ZSVP“), jehož vládní návrh rovněž aktuálně projednává Poslanecká sněmovna (ovšem dokončení jeho projednávání a účinnost k 1. lednu 2014 souběžně s NOZ je ve světle aktuálních politických turbulencí velkou neznámou).

NOZ a ZSVP zároveň vedle zaměření činnosti PO kladou také velký důraz na jejich transparentnost a čistotu (jaké osoby se podílejí na rozhodování, s jakým majetkem hospodaří, jak jej dále využívají). Návrh ZSVP mj. stanoví, že

- PO v zakladatelském právním jednání musí určit, že její hlavní činností je veřejně prospěšná činnost (tu při-

tom zákon nedefinuje ani nestanoví taxativní výčet, ale uvádí jen demonstrativní příklady), musí zřídit kontrolní orgán, vypořádací podíl a podíl na likvidačním zůstatku určit tak, aby nedocházelo k vyvádění majetku k jiným než veřejně prospěšným účelům,

- podnikání může být vykonáváno jen jako vedlejší činnost výlučně pro podporu hlavní činnosti (s výjimkou sociálního družstva),
- nerozděluje zisk mezi zakladatele, společníky, členy, členy orgánů, zaměstnance a osoby jim blízké (výjimka pro nadace se smíšeným účelem),
- nesmí mít nedoplatky vůči státu,
- musí předložit (a i nadále během své činnosti předkládat) zákonem dané listiny, zejména výroční zprávu s účetní závěrkou, vč. přehledu

PRÁVO POUŽÍVAT VE SVÉM NÁZVU

veřejně prospěšná bude moci jen ta PO, která bude mít ve veřejném rejstříku zapsán status veřejné prospěšnosti. Ten ji bude moci být udělen pouze v případě, že splní podmínky stanovené zákonem o statusu veřejné prospěšnosti, jehož vládní návrh rovněž aktuálně projednává Poslanecká sněmovna.

o všech zdrojích příjmů, nákladů zvláště na veřejně prospěšnou činnost a na vlastní správu apod.

O právu na zápis statusu by rozhodoval soud, stejně jako o jeho výmazu v případě, že PO přestane splňovat podmínky či poruší povinnosti dané zákonem (a chyby neodstraní ve stanovené lhůtě). Status bude vyznačen jako zvláštní příznak v rejstříku, ve kterém je PO vedena.

Požadavky na transparentnost a čistotu jsou pak logické jednak z důvodu, že by PO se statutem měly požívat větší důvěry (zejména ze strany veřejnosti a dárců), ale i proto, že s jeho získáním budou spojeny i konkrétní výhody napojené na veřejné rozpočty, zejména v podobě daňových výhod. Do budoucna však vláda nevyklučuje, že budou se statutem spojeny i výhody jiné. Dotace obecně vázány na status veřejné prospěšnosti nebudou, nelze však vyloučit, že jednotlivá ministerstva takovou podmínku zavedou.

Reálný dopad institutu veřejné prospěšnosti pak bude především v rukou soukromých dárců a orgánů, které poskytují těmto organizacím podporu z veřejných zdrojů. Pokud tyto budou podmiňovat svou podporu transparentností svých příjemců, může vést institut veřejné prospěšnosti a zapisovaný status skutečně ke zprůhlednění a pročištění vzduchu v českém „neziskovém“ sektoru.

Zrušení nadstandardů – návrat zdravotního systému o několik let zpět

Ústavní soud (ÚS) vrátil český zdravotní systém o několik let zpět, a to rozhodnutím z počátku tohoto července, kdy s okamžitou platností zrušil nadstandardy, které prosadil v rámci zdravotnické reformy bývalý ministr Leoš Heger. Opět tedy platí, že každý občan má nárok na stejnou péči, nikoli na tu, za kterou si může připlatit.

LUDMILA HABADOVÁ | Autorka je právnička, řadu let působí v roli konzultantky pro oblast zdravotnictví a sociální politiky

NADSTANDARD VYNESL LONI POUZE 46 MILIONŮ KORUN

Toto rozhodnutí však nezasahuje pouze do práv jednotlivých pacientů, ale má dopad i na rozvoj soukromého zdravotnického businessu včetně zdravotního pojištění. ÚS sice připustil, že zdravotní péči lze na standardní a nadstandardní dělit, ale nelíbila se mu jeho právní úprava. Nadstandard byl upraven vyhláškou, nikoli zákonem, a dle ÚS byla vyhláška ještě špatně srozumitelná. Při zavádění nadstandardů v minulém roce ministerstvo zdravotnictví počítalo s tím, že pacienti za ně zaplatí ročně částku přesahující několik stovek milionů korun. Realita byla výrazně nižší – v roce

2012 za lepší péči Češi vydali pouze 46 mil korun – z toho bylo však 40,1 mil. za kvalitnější kontaktní čočky. Další 4 mil. zaplatili pacienti za lehkou sádku a 1,5 mil. za očkování. Seznam nadstandardů měl celkem 18 položek, ke kterým měly v budoucnu přibývat další, např. operace kolen pomocí počítače či některé robotické gynekologické a urologické zákroky.

Vedle „ekonomicky náročnější“ péče zrušil ÚS vyšší poplatky za pobyt v nemocnici a penále od zdravotních pojišťoven za neplacení regulačních poplatků. Právě vrácení poplatků za pobyt v nemocnici zpět ze 100 na 60 korun bude pro nemocnice větší problém než

zmiňované zrušení nadstandardů – projeví se výrazně ve snížení jejich příjmů. Podle ÚS mělo zvýšení poplatku „rdoušící efekt“ pro děti, seniory a sociálně slabé.

VÍCE NEŽ POLOVINA OBYVATEL S NADSTANDARDY NESOUHLASÍ

Že o lepší péči není zájem, ukázal i průzkum společnosti Ipsos Public Affairs, který byl uskutečněn v průběhu měsíce května a zjišťoval, zda obyvatelé České republiky souhlasí se zavedením nadstandardní péče. S možností připlatit si za lepší pomůcku či péči nesouhlasilo celých 60% dotázaných.

ÚSTAVNÍ SOUD ZRUŠIL

s okamžitou platností možnost připlatit si za nadstandardní péči či pomůcku. S touto reformní novinkou souhlasila pouhá třetina obyvatel a ještě méně jich ji v minulém roce využilo.

Dle očekávání byli nejvíce proti zavedení nadstandardů senioři (70 a více let), kteří s nimi nesouhlasili v 78 %, pouze 17 % jich bylo ochotno tuto změnu přijmout a s hrazenou péčí u vybraných výkonů souhlasilo (graf 1).

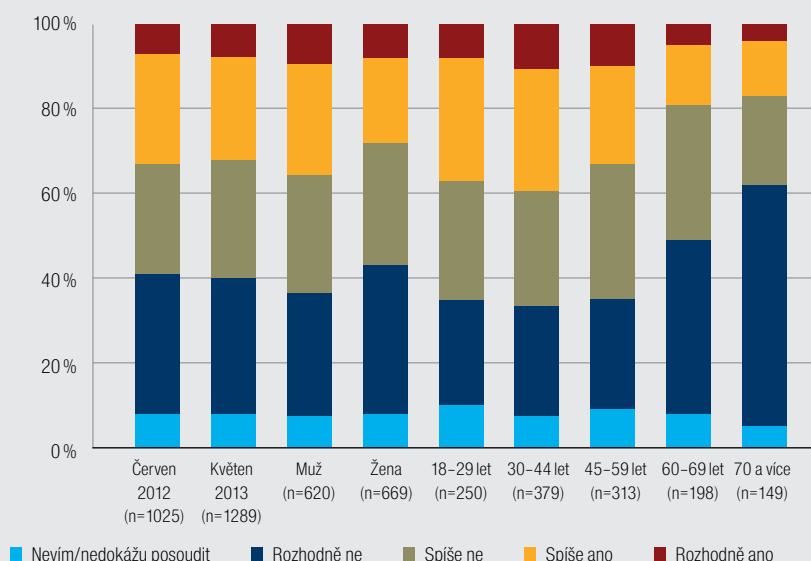
KONEC PLOŠNÝCH POVINNÝCH LÉKAŘSKÝCH PROHLÍDEK

Další poměrně významnou změnu zaznamenal zákon o specifických zdravotních službách, který od 1. dubna 2013 pozměnil dřívější kontroverzní úpravu povinných lékařských prohlídek. Původní právní úprava počítala s tím, že vstupní (a případně též periodické) lékařské prohlídky bude zaměstnavatel povinen vyžadovat u všech zaměstnanců, tj. i u všech zaměstnanců činných na základě dohod mimo pracovní poměr bez rozdílu, zda se jednalo o stálé zaměstnance či jen o výpomoc na pár hodin. S ohledem na administrativní zátěž zaměstnavatelů spojenou s povinností požadovat vstupní lékařské prohlídky u všech zaměstnanců byl požadavek provádět vstupní lékařské prohlídky u všech zaměstnanců zrušen. Nově je tak zaměstnavatel povinen od 1. dubna 2013 zajistit vstupní lékařskou prohlídku vždy před uzavřením jak pracovní smlouvy, tak pouze dohod o provedení práce, jejichž charakter je rizikový.

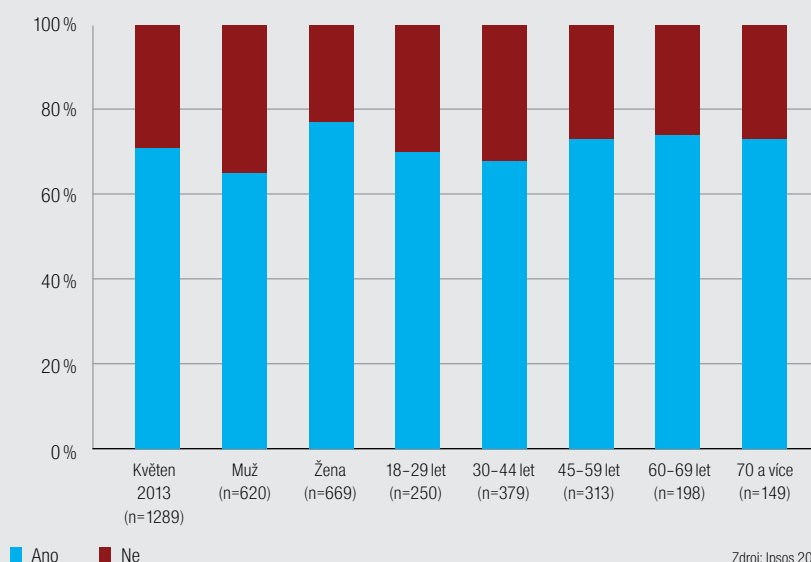
OBYVATELÉ ČESKÉ REPUBLIKY SE O SVÉ ZDRAVÍ STARAJÍ

Výše zmiňovaný průzkum dále zjišťoval zodpovědnost obyvatel ke svému

Graf 1 Měly by podle Vás být některé výkony zdravotní péče rozděleny na standardní (tj. hrazené z veřejného zdravotního pojištění) a nadstandardní (hrazené přímo pacientem)?

Graf 2 Chodíte na pravidelné preventivní zdravotní prohlídky?

Zdroj: Ipsos 2013

zdraví a dotazoval se jich, zda docházejí pravidelně na preventivní prohlídky. Výsledek pak ukázal, že Češi nejsou ke svému zdraví úplně lhostejní. Celých 71 % dotázaných ze všech věkových kategorií odpovědělo ano, chodím na pravidelné prohlídky. Nejlhostejnější ke své

mu zdraví přistupuje střední generace 30–44 let, když lékaře v rámci preventivních vyšetření navštěvuje pouze 68 % respondentů. Výrazně zodpovědnějším přístupem se projevily ženy, které docházejí na pravidelné prohlídky v 77 %, zatímco muži v pouhých 65 % (graf 2).

Přestanou jíst Italové těstoviny?

Vliv krize na tradiční jídla

Těstoviny patří k Italům neodmyslitelně stejně jako k Čechům pivo. Podle italské Asociace sdružující výrobce těstovin a pečiva však v roce 2012 došlo k propadu konzumace těstovin v Itálii o 12 tisíc tun, přičemž v roce 2011 byla roční spotřeba 25,90 kg na hlavu. To při nabídce více než 200 druhů těstovin – sušených, čerstvých, bezvaječných i vaječných, plněných a neplněných, není asi až tak překvapivé číslo. Jen pro srovnání, v ČR je roční spotřeba těstovin zhruba 7 kg na hlavu.

TATIANA WARTUSCHOVÁ | Autorka pracuje ve společnosti Ipsos, kde se věnuje politickým výzkumům a průzkumům veřejného mínění

Co však způsobilo pokles konzumace těstovin? Možná za tím stojí změna životního stylu, respektive stravování italské populace, ale reálnější bude hypotéza, že za vším je krize. Ita-

© rvas - Fotolia.com

lové byli donuceni víc šetřit. Maso se v některých rodinách začalo konzumovat jen příležitostně a těstoviny se tak opět staly hlavním jídlem a někdy i jediným (pozn. těstoviny se v Itálii tradičně jedí jako první jídlo, podobně jako se u nás jí polévka). I přesto došlo k propadu spotřeby. Vysvětlením by mohlo být to, že podle statistik se prostě vyhazuje méně jídla. Za poslední dva roky došlo k poklesu o 25 %. To znamená, že se vyhazuje i míň nespotřebovaných těstovin. Další příčinou poklesu spotřeby těstovin může být i fakt, že se lidé zřejmě přestali přejídat. Italské matky dělaly vždy hromady těstovin k obědu / večeři, ale situace se změnila v tom ohledu, že vaří skutečný počet porcí. Kombinace různých efektů spotřebních

zvyklostí má za následek pokles prodeje. Je to pozitivní z hlediska zbytečného plýtvání, ale není to příliš pozitivní pro ekonomiku.

SPOTŘEBA TĚSTOVIN ROSTE, NE VŠAK V ITÁLII

Italské výrobce tak zachraňují zahraniční trhy, protože spotřeba těstovin roste jak v USA, tak v Německu nebo třeba ve Francii. Kromě zahraničních trhů se snaží někteří výrobci přicházet s nabídkou i na zcela netradičních místech.

Dokážete si představit, že si dáte těstoviny, respektive těstovinový salát v McDonaldu? Barilla se toho nezalekla, takže tento rok si můžete na těstovinách, respektive na těstovinovém salátu s tuňákem pochutnat v italských pobočkách řetězce. Za 5 euro. Zajímalo by mne, jak bude tento produkt úspěšný. Ital si dá raději těstoviny doma a cizinec asi hledá spíš hamburger.

DALŠÍ PŘÍČINOU POKLESU

spotřeby těstovin může být i fakt, že se lidé zřejmě přestali přejídat. Italské matky dělaly vždy hromady těstovin k obědu / večeři, ale situace se změnila v tom ohledu, že vaří skutečný počet porcí. Kombinace různých efektů spotřebních zvyklostí má za následek pokles prodeje.

domácností) a 12,3% nakupuje jenom v nejlevnějších discountech, přičemž v roce 2011 se to týkalo jen 10,5% domácností).

To jsou poměrně smutná fakta, když si uvědomíme, že italská kultura se točí kromě jiného kolem jídla. Dobrého jídla. Kvalitního jídla. Hromady jídla. A jídla připraveného z čerst-

© Jacek Chabraszewski – Fotolia.com

PŘÍČINY ŠETŘENÍ

Pojďme se v rychlosti podívat, co je příčinou šetření italských domácností. Je to především velká daňová zátěž. Podle Bankitalia došlo v roce 2012 k meziročnímu zvýšení daňové zátěže Italských domácností ze 42,6% na 44%.

V důsledku toho Italové začali mnohem více šetřit, a to nejen na potravinách, a vrátili se tak ve spotřebě o 20 let zpátky. Podle posledních dat publikovaných Istatem (pozn. italská verze ČSÚ) začátkem července byly výdaje za potraviny v roce 2012 v porovnání s rokem 2011 na stejné úrovni. Změnila se však skladba jídla. 62,3% domácností nakupuje základní potraviny na úkor kvality a/nebo kvantity (v roce 2011 to bylo jen 53,6%

vých potravin. Když jdete do parku nebo jen tak po ulici, slyšíte, jak především italské matky a babičky řeší, co budou dělat k obědu nebo na večeři, a italští muži na sebe na pláži pokřikují, co měli dobrého k večeři předešlý den. Italové se vzájemně zvou na jídlo domů, ale na rozdíl od nás neřeší, co hostům dají. Prostě to vyřeší hromadou špaget a popřípadě to doplní zeleninou a kusem sýra.

Daňová zátěž domácností je tak vysoká, že se prostě šetřit musí. Itálie je na tom ekonomicky tak, jak je, takže snižování daní nelze v nejbližší době očekávat. Ale věřím, že těstoviny se budou jíst na Apeninském poloostrově ve velké míře i nadále. Krize nekrize.

Přijímací řízení – aktuální termíny:

Praha: **4. září 2013** (přihláška do 30. srpna)

Č. Krumlov: **5. září 2013** (přihláška do 3. září)

Atraktivní obory

- **Hospodářská politika (Bc.)**
- **Politologie a mezinárodní vztahy (Bc. a Mgr.)**
- **Soukromoprávní studia (Bc. a Mgr.)**
- **Veřejná správa (Bc. a Mgr.)**
- **Bezpečnostní studia (Mgr.)**
- **Master of Public Administration (MPA)**

Ke studentům přistupujeme individuálně a za pomoci špičkových pedagogů. Naše moderní studijní programy zajišťují výborné uplatnění ve veřejném i soukromém sektoru.

Dny otevřených dveří

Praha: 21. 8. a 4. 9. 2013 v 16 hod.

Č. Krumlov: 15. 8. a 5. 9. v 15 hod.

cevroinstitut.cz

CEVROINSTITUT

[vysoká škola]

PRÁVO, POLITOLOGIE, EKONOMIE
PRESTIŽ, VZDĚLÁNÍ A ÚSPĚCH